

عنوان مقاله:

تحولات ساختاری هویت دموگرافیک مناطق روستایی استان مرکزی از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰

محل انتشار:

مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره 30، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

سیامک ذبیحی - دانشجوی دکتری گروه اقتصاد، ترویج و آموزش کشاورزی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

سید جمال فرج اله حسینی - دانشیار گروه اقتصاد، ترویج و آموزش کشاورزی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

سید مهدی میردامادی - دانشیار گروه اقتصاد، ترویج و آموزش کشاورزی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

شکلگیری روستاها، نخستین هسته‌های مدنیت و فعالیت، به عوامل محیطی مرتبط است؛ اما تداوم حیات اقتصادی و اجتماعی آنها در گذر زمان در نتیجه تحولات گسترده و پرشتاب پیامد مدرنیته و برنامه‌ریزیهای توسعه‌ای نامتوازن با چالشهای اساسی مواجه شده است. نابسامانیهای جمعیتی و ساختار نیروی انسانی روستاها و در پی آن افول کارکردهای اقتصادی به‌ویژه در زمینه کشاورزی، عمده‌ترین چالشهای هویتی جوامع و مناطق روستایی به شمار می‌آید. پژوهش حاضر به تحولات هویت روستایی استان مرکزی با تاکید بر ساختارهای جمعیتی با استفاده از ارزیابیها و مدلسازیهای آماری توجه داشته است. برای این منظور تمامی روستاهای دارای بیش از ۲۰ خانوار استان در دو سرشماری ۱۳۷۵ و ۱۳۹۰ مطالعه شدند و با استخراج همه متغیرهای جمعیتی مشابه در دو مقطع، شاخصهای دموگرافیک متعددی برای هرکدام از این مقاطع تعریف و محاسبه شد. پس از توصیف آماری و ارزیابی توزیع شاخصها، مدلسازی هویت دموگرافیک مناطق روستایی استان در دو مقطع با روش معادله‌یابی ساختاری و مبتنی بر رویکرد خودگردانسازی انجام شد. بعد خانوار، میزان جوانی (شاخص ورتهایم)، میزان سالخوردگی، نسبت بستگی، میزان باسوادی و اشتغال، شاخصهایی مشترک در مدل‌های ساختاری نهایی و معتبر هر دو مقطع بود. مقایسه آماره‌های توصیفی و همچنین ضرایب مسیر شاخصها در برآورد ساختاری سازه‌های هویت دموگرافیک در مجموع نشان میدهد شاخصهای بعد خانوار، جوانی جمعیت و میزان باسوادی، تعیینکنندهایی موثر در هویت دموگرافیک مناطق روستایی استان مرکزی در هر دو مقطع بود. در مقابل سالخوردگی جمعیت در هر دو مقطع و با شدتی به مراتب بیشتر در سال ۱۳۹۰، ساختار و هویت جمعیتی را تضعیف و تهدید کرده است. نسبت بستگی با وضعیتی متعادل و منطقی در سال ۱۳۷۵ نقش مثبت و موثری در ساختار جمعیتی روستاهای استان داشته است؛ ولی در سال ۱۳۹۰ با فاصله‌گرفتن از این وضعیت، نقش و تأثیری متضاد پیدا کرده است.

کلمات کلیدی:

روستاییبودن، مناطق روستایی، هویت دموگرافیک، استان مرکزی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199208>

